

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Схвалено

Вченою радою ДВНЗ
«Ужгородський національний
університет»,
протокол № 5 від
12.05.2016 року

Затверджено

ДВНЗ «Ужгородський
національний університет»

В.І. Смоланка

правильно 2016р.

Освітньо - наукова програма
«БІОЛОГІЯ»

підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності
091 «Біологія»

Освітньо-наукова програма «Біологія» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти –доктора філософії – спеціальності 091 «Біологія» розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту».

Програма відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікації.

Укладачі програми:

Ніколайчук В. І. – доктор біологічних наук, професор

Фельбаба-Клушина Л. М. – доктор біологічних наук, професор

Куртяк Ф. Ф. – кандидат біологічних наук, доцент

Вакерич М. М. - кандидат біологічних наук, доцент

Проректор з наукової роботи

І.П. Студеняк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Метою освітньо-наукової програми є забезпечення оволодіння аспірантами факультету здоров'я людини третім (освітньо-науковий) рівнем вищої освіти, відповідно до восьмого кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій.

Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра.

Освітньо-наукова програма передбачає надання здобувачам освітньо-наукового рівня у аспірантурі необхідних навичок для здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Освітньо-наукова програма включає наступні розділи:

А. Освітня складова (57 кредитів ECTS)

I. Нормативна частина

- цикл гуманітарно-наукової підготовки
- цикл професійної наукової підготовки

II. Варіативна частина

- цикл практичної підготовки (педагогічна практика)
- цикл дисциплін вільного вибору аспіранта

III. Практична підготовка

Освітньо-наукова програма розроблена відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.

I. НОРМАТИВНА ЧАСТИНА

Цикл нормативна частина включає у себе дисципліни гуманітарно-наукової підготовки та професійної наукової підготовки

Тематичний блок I.1 «Гуманітарно-наукова підготовка» спрямований на надання аспірантам оптимальних знань та навичок, необхідних для здійснення молодими вченими професійного наукового пошуку та синтезу виважених обґрунтованих ідей.

У межах Тематичного блоку I.1 «Гуманітарно-наукова підготовка» вивчаються наступні дисципліни:

№	Назва дисципліни	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин на самостійне вивчення	Форма контролю
Тематичний блок 1.1: «Гуманітарно-наукова підготовка»						
1	Теорія та методологія класичної та сучасної філософії	6	180	72	108	Залік, іспит
2	Іноземна мова	8	240	96	144	Залік, іспит
Загалом по блоку 1		14	420	168	252	

Тематичний блок I.2 «Професійна наукова підготовка» спрямований на надання аспірантам глибоких доктринальних знань в галузі охорони здоров'я у сферах формування культури здоров'я, зокрема осіб із особливими потребами, адаптивного фізичного виховання, фізичної реабілітації при різних захворюваннях, оздоровлення різних категорій населення засобами фізичної культури.

У межах Тематичного блоку I.2 «Професійна наукова підготовка» вивчаються наступні дисципліни:

№	Назва дисципліни	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин на самостійне вивчення	Форма контролю
Тематичний блок 1.2: «Професійна наукова підготовка»						
1	Презентації наукових результатів	5	150	60	90	Залік
2	Інновації в сучасній	4	120	48	72	Залік

	педагогіці					
3	Сучасні інформаційні технології	4	120	48	72	Іспит
4	Управління науковими проектами	5	150	60	90	Залік
5	Створення об'єктів інтелектуальної власності	4	120	48	72	Залік
Загалом по блоку 1.2		22	660	264	396	

II. ВАРІАТИВНА ЧАСТИНА

Варіативна складова освітньо-наукової програми формується з урахуванням сучасного стану здоров'я різних категорій населення України, ефективності діяльності різних гілок систем охорони здоров'я та фізичної культури і спорту, особливостей регіону, а також індивідуальних освітніх запитів аспірантів. Варіативна складова створює передумови для відображення у змісті освітньо-наукової програми особливостей вузькопрофільної підготовки в межах обраних дисциплін, а головне — для диференціації та індивідуалізації підготовки аспірантів.

Варіативна частина освітньо-наукової програми включає в себе блоки по 2 навчальні дисципліни, з яких аспірант обирає для навчання 1 блок.

У межах Тематичного блоку II.1 «Дисципліни вільного вибору аспіранта» вивчаються наступні дисципліни:

№	Назва дисципліни	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин на самостійне вивчення	Форма контролю
«Дисципліни вільного вибору аспіранта»						
1	Теоретична біологія	5	150	54	96	Залік
	Досягнення сучасної біології					
2	Біогеоценологія з основами охорони екосистем	5	150	54	96	Іспит
	Екосистемологія з основами фітосозології					
3	Еволюційна біологія	5	150	54	96	Залік
	Філогенетика					
Загалом по блоку 2.1		15	450	162	288	

III. ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА

Цикл практичної підготовки включає в себе власне роботу аспіранта над дисертацією, підготовку виступів на наукових семінарах та круглих столах, написання наукових статей і тез конференцій, публікації в міжнародних виданнях, тобто всі можливі види наукової діяльності, в яких аспірант реалізовує набуті знання, вміння та навички у практичній науковій роботі.

У межах Тематичного блоку III.1 «Практична підготовка» здійснюється:

№	Вид діяльності	Кількість кредитів	Кількість годин
1	Робота над дисертацією	50	1500
2	Педагогічна практика	6	180
3	Науковий семінар	20	600
4	Написання наукових публікацій	20	600
5	Попередній захист дисертації	2	60
	Захист дисертації	10	300
Загалом по блоку III.1		108	3240

IV. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (КОМПЕТЕНЦІЇ ОСВІТНЬОЇ СКЛАДОВОЇ)

Теорія і методологія класичної та сучасної філософії:

Знати:

- основні філософські категорії як основу філософського світогляду;
- основні філософські течії та концепції;
- структуру і функції сучасного наукового знання і тенденції його історичного розвитку;
- методологію наукового пізнання;
- глобальні тенденції зміни наукової картини світу;
- світоглядні, методологічні та інші філософські підстави сучасного наукового знання;
- різні проблеми, пов'язані з впливом науки і техніки на розвиток сучасної цивілізації.

Вміти:

- орієнтуватися в складних філософських питаннях осмислення сучасної дійсності та сучасної науки і шляхах їх вирішення;
- застосовувати отримані знання в процесі наукових досліджень;
- передбачувати та аналізувати з етичної точки зору наслідки наукової діяльності;
- обґрунтовувати і відстоювати пріоритет етичних цінностей.

Тривалість. Всього – 180 год., лекції – 46 год., практичні – 26 год., самостійна робота – 108 год.

Форма контролю – залік, іспит.

Іноземна мова (англійська, німецька, французька)

Знати:

- програмний матеріал з усього комплексу фонетичних та лексико-граматичних правил;
- методику самостійної поза аудиторної роботи над удосконаленням мови;
- граматичні вимоги щодо правильного оформлення ділового мовлення в усній та письмовій формах.

Вміти:

- вільно і правильно розмовляти однією з іноземних мов у різних ситуаціях, головним чином у ситуаціях професійного спілкування;
- читати та анотувати художні тексти;
- виступати з доповідями та повідомленнями з тематики своїх професійних інтересів;
- виконувати свої курсові та дипломні роботи, захищати їх іноземною мовою;
- вільно користуватися лексикою ділових паперів.

Тривалість. Всього – 240 год., лекції – 32 год., практичні – 64 год., самостійна робота – 144 год.

Форма контролю – залік, іспит.

Презентація наукових результатів

Знати:

- сучасні методи, форми, етапи, види продуктів (результатів) науково-дослідницької роботи;
- сучасні вимоги до науково-дослідницької діяльності, критерії оцінювання її результатів та презентації;
- основи технологізації сучасного процесу навчання, компетентнісного підходу до нього;
- основи сучасних інформаційних технологій;
- способи виміру факторів і валідності шкал у науковому дослідженні;

- сутність феномена зміщення в науковому дослідженні, відповідні фактори і модифікатори.

Вміти:

- виготовляти продукт власної дослідницької діяльності, структурувати призначений для презентації матеріал;
- розробляти та реалізовувати логічні плани абстрактів наукових досліджень для викладення їхніх основних положень;
- при презентації логічно викладати аргументацію для захисту власних тез при розв'язанні дискусійно-дослідницьких питань;
- здійснювати обробку даних, правильно обирати статистичний критерій та працювати зі спеціалізованими статистичними пакетами;
- користуватися матеріалами спеціалізованих веб-сайтів, зокрема тематичними статтями та матеріалами обговорень дискусійних питань;
- використовувати можливості навчально-наукового обміну на національному та міжнародному рівнях, зокрема міжвузівського обміну дослідницькими проектами, сучасні дослідницькі та наукові мережі;
- успішно адаптувати кращий світовий досвід розвитку презентаційних компетенцій.

Тривалість. Всього – 150 год., лекції – 36 год., практичні – 24 год., самостійна робота – 90 год.

Форма контролю – залік.

Інновації в сучасній педагогіці

Знати:

- нормативно-правові та організаційні основи інноваційного освітнього процесу;
- соціокультурні та психолого-педагогічні умови для здійснення інноваційної діяльності в освіті; структуру та технологію інноваційної педагогічної діяльності;
- сутність інноваційних технологій навчання у вищій школі;
- вимоги до складу і змісту навчально-методичної документації з спеціальності та дисципліни;
- особливості проектування і реалізації педагогічних новацій на різних рівнях від навчального предмета до модернізації навчального закладу;
- методи та принципи організації сучасного педагогічного дослідження;
- знати теоретичні та методологічні основи системи оцінювання результатів навчання;
- систему контролю та оцінювання результатів навчання аспірантів в УжНУ.

Вміти:

- самостійно опрацьовувати різні види джерел (навчальну та навчально-методичну літературу), критично її аналізувати і використовувати в педагогічній практиці;
- аналізувати політику Української держави щодо реформування системи освіти;
- визначати пріоритетні напрямки інноваційної педагогічної діяльності в системі освіти України;
- давати об'єктивну оцінку інноваційній діяльності навчального закладу;
- узагальнювати перспективний педагогічний досвід і здійснювати теоретично обгрунтоване оцінювання педагогічних інновацій;
- розробляти та проводити всі види занять і контрольних заходів у ВНЗ; вибирати педагогічно доцільні технології для реалізації поставленої мети і створювати власні інноваційні проекти;
- визначати рівень своєї готовності до інноваційної педагогічної діяльності та шляхи його підвищення;
- проводити діагностику професійно значущих якостей педагога-інноватора;
- розробляти різні види навчальних завдань для контролю знань, в т.ч., завдання у тестовій формі засобами прикладного програмного забезпечення);

- застосовувати комп'ютерну техніку в навчальному процесі; самостійно опрацьовувати різні види джерел (навчальну та навчально-методичну літературу), критично її аналізувати і використовувати в педагогічній практиці та під час підготовки до занять.
- Тривалість.* Всього – 120 год., лекції – 28 год., практичні – 20 год., самостійна робота – 72 год.
- Форма контролю* – залік.

Сучасні інформаційні технології

Знати:

Вміти:

Тривалість. Всього – 120 год., лекції – 28 год., практичні – 20 год., самостійна робота – 72 год.

Форма контролю – іспит.

Управління науковими проектами

Знати:

- особливості проектного підходу до управління науковою діяльністю, його місце в системі наукового менеджменту;
- основні принципи управління науковими проектами, вихідні ресурси та результати кожної складової або окремо взятого процесу;
- можливі ефекти та ключові індикатори, що свідчать про успішність реалізації проекту;
- міжнародні стандарти управління проектами, основи системи міжнародної сертифікації спеціалістів із управління проектами.

Вміти:

- визначати елементи внутрішнього і зовнішнього середовища наукового проекту, його організаційні структури, фази втілення;
- класифікувати наукові проекти за критеріями, значущими з точки зору вирішення наукової проблеми;
- формувати шаблони документів, необхідних для управління науковим проектом на різних його фазах;
- адекватно оцінювати результати управління кожною фазою реалізації наукового проекту;
- використовувати методи ефективних комунікацій;
- ефективно використовувати наявні програмні продукти та інформацію у міжвузівських та наукових мережах, що повинні сприяти вирішенню завдань наукового проекту.

Тривалість. Всього – 150 год., лекції – 36 год., практичні – 24 год., самостійна робота – 90 год.

Форма контролю – залік.

Створення об'єктів інтелектуальної власності

Знати:

Вміти:

Тривалість. Всього – 120 год., лекції – 28 год., практичні – 20 год., самостійна робота – 72 год.

Форма контролю – залік.

Теоретична біологія

Знати:

- загальнобіологічні методи і форми інтерпретації методів та опрацювання результатів у біологічних дослідженнях;

- загальні принципи побудови живих організмів;
- особливості життєвих циклів організмів різних систематичних груп;
- основні засади детермінації та реалізації генетичної інформації;
- основні засади функціонування різних систем органів живих організмів.

Вміти:

- застосовувати методи і наукові принципи наукового пізнання у галузі біології;
- виділяти наукову проблему і бачити у ній суперечності;
- формулювати завдання дослідження і розробляти план пошуку;
- грамотно застосовувати різні методи біологічних досліджень

Тривалість. Всього – 150 год., лекції – 22 год., практичні – 32 год., самостійна робота – 96 год.

Форма контролю – залік.

Сучасні досягнення біології

Знати:

- історичний аспект у розвитку біологічної науки;
- сучасні світові тенденції розвитку біології;
- особливості інтерпретації результатів біологічних досліджень;
- володіти інформацією про новітні досягнення в галузях сучасної біології.

Вміти:

- на сучасному рівні інтерпретувати результати біологічних досліджень;
- оцінювати перспективи та напрями розвитку різних галузей біологічної науки;
- виявляти з використанням сучасних методів дослідження загальні та специфічні проблеми роботи з біологічними об'єктами.

Тривалість. Всього – 150 год., лекції – 22 год., практичні – 32 год., самостійна робота – 96 год.

Форма контролю – залік.

Біогеоценологія з основами охорони екосистем

Знати:

- Базові уявлення про різноманітність біологічних об'єктів, значення біорізноманіття для стійкості біосфери, здатністю використовувати методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування біологічних об'єктів;
- Трофічну, просторову і популяційну структуру біоценозів;
- Правила формування екологічних ніш в біоценозі;
- Еколого-фітоценотичну стратегію виду в біоценозі;
- Характеристику взаємовідносин організмів в біоценозі;
- Просторово-часову динаміку структури біоценозу

Вміти:

- Застосовувати отримані знання в навчальній і професійній діяльності, орієнтуватися в існуючій різноманітності об'єктів органічного світу і розуміти її значення для стійкості біосфери, прогнозувати і оцінювати антропогенний вплив на дану екосистему, планувати з точки зору охорони природи різні виробничі заходи;
- Характеризувати одиниці горизонтальної і вертикальної структури біоценозів;

- Визначати силу конкуренції через напруженість і обсяг конкуренції;
- Описувати форми взаємовідносин організмів на прикладі хижацтва, паразитизму, симбіозу, анабіозу, нейтралізму, різноманіття форм взаємовідносин рослин і тварин

Тривалість. Всього – 150 год., лекції – 22 год., практичні – 32 год., самостійна робота – 96 год.

Форма контролю – іспит.

Екосистемологія з основами фітосоцології

Знати:

- значення біорізноманіття для стійкості екосистеми;
- методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування біологічних об'єктів;
- структуру екосистем (просторову, трофічну);
- формування екологічних ніш, поняття про потенційну та реалізовану екологічну ніші;
- Еколого-фітоценотичну стратегію виду в екосистемі;
- взаємовідносини організмів в екосистемах (мутуалістичні відносини, паразитизм, конкуренція та ін.);

Вміти:

- орієнтуватися в існуючій різноманітності об'єктів органічного світу і розуміти її значення для стійкості біосфери;
- Застосовувати отримані знання в навчальній і професійній діяльності, прогнозувати і оцінювати антропогенний вплив на дану екосистему, планувати з точки зору охорони природи різні виробничі заходи;
- Прийомами характеристик екологічних стратегій організмів при порушенні нормального стану біоценозу.
- Визначати силу конкуренції через напруженість і обсяг конкуренції;
- Описувати форми взаємовідносин організмів на прикладі хижацтва, паразитизму, симбіозу, анабіозу, нейтралізму, різноманіття форм взаємовідносин рослин і тварин;
- складати екологічні піраміди (мас, чисел, енергії).

Тривалість. Всього – 150 год., лекції – 22 год., практичні – 32 год., самостійна робота – 96 год.

Форма контролю – іспит.

Еволюційна біологія

Знати:

- *Методичні* – формування професійних компетенцій – майбутніх викладачів біології, а саме, діяти автономно, вміти працювати з різними видами інформації, мати екологічну свідомість.

- *Пізнавальні* – усвідомлення основних положень і понять еволюційного процесу; розвинення основ еволюційного мислення; узагальнення знань комплексу біологічних дисциплін з точки зору еволюційного вчення; формування еволюційного світогляду.

- *Практичні* – формування вміння застосовувати набуті знання з основних біологічних дисциплін для з'ясування закономірностей еволюційного процесу, систематизувати і узагальнювати знання основних біологічних понять.

Вміти:

Внаслідок вивчення курсу еволюційного вчення аспірант повинен мати уявлення про методи аналізу та моделювання еволюційних процесів, розуміти роль еволюційної ідеї у біологічному світогляді, знати основні теорії еволюції та основні поняття і терміни, що в них використовуються, вміти аргументувати сучасний еволюційний підхід до вивчення біологічних процесів, систематизувати та класифікувати знання про еволюцію органічного світу, орієнтуватися в сучасних методах дослідження еволюційного процесу, вільно, грамотно викладати теоретичний матеріал, вести дискусії, використовувати теоретичні знання про еволюцію органічного світу при вивченні спеціальних дисциплін, вирішувати конкретні науково-практичні, педагогічні та інші завдання тощо.

Тривалість. Всього – 150 год., лекції – 22 год., практичні – 32 год., самостійна робота – 96 год.

Форма контролю – залік.

Філогенетика

Знати:

- *Методичні* – формування професійних компетенцій – майбутніх викладачів біології, а саме, діяти автономно, вміти працювати з різними видами інформації, мати екологічну свідомість.

- *Пізнавальні* – усвідомлення основних положень і понять еволюційного процесу; розвинення основ еволюційного мислення; узагальнення знань комплексу біологічних дисциплін з точки зору еволюційного вчення; формування еволюційного світогляду.

- *Практичні* – формування вміння застосовувати набуті знання з основних біологічних дисциплін для з'ясування закономірностей еволюційного процесу, систематизувати і узагальнювати знання основних біологічних понять.

Вміти:

Внаслідок вивчення курсу еволюційного вчення аспірант повинен мати уявлення про методи аналізу та моделювання еволюційних процесів, розуміти роль еволюційної ідеї у біологічному світогляді, знати основні теорії еволюції та основні поняття і терміни, що в них використовуються, вміти аргументувати сучасний еволюційний підхід до вивчення біологічних процесів, систематизувати та класифікувати знання про еволюцію органічного світу, орієнтуватися в сучасних методах дослідження еволюційного процесу, вільно, грамотно викладати теоретичний матеріал, вести дискусії, використовувати теоретичні знання про еволюцію органічного світу при вивченні спеціальних дисциплін, вирішувати конкретні науково-практичні, педагогічні та інші завдання тощо.

Тривалість. Всього – 150 год., лекції – 22 год., практичні – 32 год., самостійна робота – 96 год.

Форма контролю – залік.

V. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ (КОМПЕТЕНЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ)

Робота над дисертацією

Дисертаційне дослідження виконується в межах навчального процесу.

Здатність рецензувати публікації та презентації, а також брати участь у міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою власну позицію.

Здатність моделювати та обґрунтовувати завдання з урахуванням трансформування в них нових наукових знань і практичного досвіду.

Здатність детально розробляти та переконливо презентувати групі кваліфікованих дослідників відповідний добре обґрунтований план дослідження для вирішення важливої задачі.

Здатність завершити розширене оригінальне дослідження, що базується на критичному розгляді джерел та забезпечене необхідним науковим апаратом таким, як нотатки, бібліографія та публікація відповідних документів.

Здатність презентувати результати дослідження в науковому та ненауковому контекстах, усно та письмово, у формі наукових семінарів, наукових зустрічей, впроваджувати їх у практичну діяльність у ході навчального процесу у ВНЗ, при підготовці та організації навчально-методичної роботи кафедри, лекційних, практичних, семінарських та лабораторних занять зі студентами.

Педагогічна практика

Метою проходження педагогічної практики є ознайомлення аспірантів з принципами організації навчального процесу у ВНЗ, особливостями викладання дисциплін, що відповідають певному науковому напрямку, оволодіння різними видами й методами педагогічної діяльності на рівні кваліфікованого викладача, загальна підготовка аспірантів до викладання у ВНЗ в різних навчальних формах.

Аспірант повинен знати:

- загальнопедагогічні методи і форми виховання студентів;
- сучасні педагогічні технології та можливості їх реалізації в конкретному ВНЗ;
- види навчальної роботи, що використовуються у ВНЗ на відповідних кафедрах;
- методичні прийоми, що застосовуються в різних видах навчальної роботи.

Аспірант повинен вміти:

- створювати і розвивати такі робочі відносини зі студентами, які сприяли би підвищенню ефективності навчального процесу;
- проектувати свою педагогічну діяльність;
- доступно доводити до студентів зміст навчальних дисциплін;

- організовувати роботу груп студентів при проведенні практичних і семінарських занять;
- організовувати самостійну роботу студентів і контролювати її результати.

Зміст роботи

- Ведення звітної документації викладача ВНЗ;
- участь у розробці та оформленні документів, які регламентують діяльність кафедри (документи планування та обліку; протоколи засідань кафедри; плани і звіти викладачів; атестація студентів; нормативні та регламентуючі документи);
- ознайомлення з програмою і змістом курсів, які читаються на кафедрі;
- ознайомлення з організацією і проведенням занять у різних формах;
- підготовка планів і конспектів занять з різних учбових дисциплін;
- підбір та аналіз основної і додаткової літератури відповідно до тематики і завдань занять;
- розробка змісту навчального матеріалу на сучасному науково-методичному рівні;
- методично правильне проведення різних видів навчальних занять – лекційних, практичних, семінарських, лабораторних;
- здійснення науково-методичного аналізу проведених занять;
- участь в усіх можливих видах організаційної і педагогічної роботи кафедри.

Програмні результати навчання:

- здатність планувати і вирішувати завдання навчального процесу, власного професійного та особистісного розвитку;
- знання основних положень і вимог до документів, що регламентують діяльність ВНЗ, кафедри, викладацького складу;
- знання порядку організації, планування, забезпечення, ведення навчального процесу з використанням сучасних технологій навчання;
- знання сучасних форм і методів оцінювання навчальних результатів;
- вміння визначати стратегію індивідуального розвитку у процесі навчання;
- вміння діагностувати індивідуально-психологічні особливості студентів, їхні схильності до занять певним видом рухової активності, аналізувати ускладнення, що виникають у навчальному процесі;
- набуття досвіду проведення різних видів навчальних занять;
- володіння технікою мовлення, рухових дій і правилами поведінки при проведенні навчальних занять;
- набуття навичок аналізу навчально-виховних ситуацій, визначення і вирішення педагогічних завдань;

- володіння контекстно-компетентнісним та системним психолого-педагогічним підходами при розв'язанні різних завдань навчального процесу.